

**ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ҚОЛДАНБАЛЫ ПСИХОЛОГИЯ КАФЕДРАСЫ**

**«ПСИХОЛОГИЯ ТАРИХЫ» ПӘНІ БОЙЫНША
ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ**

**IP 1223- «Психология тарихы»
6B03107- Психология
мамандығы (2 курс)**

Кредит саны-5

Күзгі семестр 2021-2022 оқу жылы

Оқытушы: аға оқытушы Борбасова Г.Н.

Алматы, 2022

**«Психология тарихы» пәні бойынша
бағдарлама**

Емтиханда қарастырылатын оқу курсының тақырыптары: Емтиханға сессияда көрсетілген тақырыптар қарастырылады. Тақырыптың мазмұны барлық жұмыс түрлерін: дәрістер мен семинарлардың тақырыптары, сондай-ақ студенттердің өзіндік жұмысына арналған тапсырмаларды қамтиды.

Қорытынды емтихан тест түрінде өткізіледі. Оқытудың нәтижелері (ОН)

Пәнді оқудың нәтижесінде білім алушы қабілетті болады:

1. Ғылым тарихының гуманистік құндылықтарының мағынасын түсіну, қазіргі ғылымдар жүйесіндегі психология тарихының рөлі мен маңызын, психология тарихының пәні мен ерекшеліктерін түсіну.
2. Тарихи-ғылыми ойлау мәдениетін игеру және тарихи фактілерді жалпылау, талдау және синтездеу дағдыларын меңгеру, студенттерде психологиялық білімнің даму тарихы туралы тұтас түсінік қалыптастыру.
3. Тарихи-психологиялық ақпаратты алудың, сақтаудың, өңдеудің негізгі әдістерін, тәсілдері мен құралдарын меңгеру;
4. Психология тарихының теориялық және әдіснамалық принциптерін ғылым ретінде қолдану; тарихи-психологиялық дереккөздерді талдау, сондай-ақ психология тарихын білу негізінде психология проблемасына әртүрлі көзқарастарды салыстыру дағдыларын қолдану;
5. Психологиядағы әртүрлі бағыттар мен мектептердің әртүрлі теорияларын, құбылыстары мен категорияларын талдау және барабар бағалау және түсіндіру; Негізгі психологиялық мектептердің негізгі идеяларын талқылауға, психологияны одан әрі зерттеу үшін алынған ұғымдар мен категорияларды қолдануға қабілетті;

Емтихан тапсыруға дайындалу үшін емтихан тақырыптарының тізбесі

1. Психология тарихы пәні, объектісі, оның зерттеу мақсаттары мен міндеттері.
2. Тарихи-психологиялық зерттеулердің әдіснамалық мәселелері.
3. Отан, патриотизм, эндогендік даму идеяларының тарихи-психологиялық зерттеулерде көрінуі.
4. Психология тарихы үшін төлғумалық, өзіндік ерекшелік принципін мәнi.
5. Тарихи-психологиялық зерттеулердегі европоцентризм проблемасы.
6. Психикалық түсінудегі негізгі әдіснамалық бағдарлар
7. Әлемдік және отандық психология тарихын кезеңдерге бөлу.
8. Дін мен мифологиядағы психика туралы көзқарастар.
9. Ежелгі сақтар түсінігіндегі психика мәселесі.
10. Протоқазақ тайпаларының (сақ, ғұн(хунну), үйсін, қаңлы және т.б.) жан туралы түсініктері.
11. Заратуштра (VIII-VI ғғ. б.э.д.) іліміндегі психика мәселелері.
12. Буддизм түсінігіндегі психика.
13. Дербес мән ретіндегі "МЕН"-ге қарсы Локаята ілімі.
14. Конфуций (551-479 б.э.д.) адам табиғатының рухани-тәндік бір тұтастығы туралы.
15. Гераклиттің (VI-V ғ.б.э.д.) жан туралы, оның табиғаттың жалпы заңдарына тәуелділігі жайлы идеялары.
16. Атомистер Левкипп, Демокрит (460-347 б.э.д.) пен Эпикурдің материалистік көзқарастары
17. Платонның (427-347 б.э.д.) жан мен таным туралы ілімі.

18. Аристотельдің(384-322 б.э.д.) жан мен оның құрылымы туралы ілімі.
19. Грек және рим дәрігерлерінің сезім мүшелері,ми, кабылдау,темпераментті(Гиппократ,Гален) зерттеудегі негізгі ғылыми жетістіктері.
20. Антикалық кезеңдегі психология дамуының нәтижесі.
21. Фома Аквинскийдің(1225-1274) көзқарастарына сипаттама.
22. Сана интенционалдылығы туралы ілім.
23. Д.Скотт (1265-1308), В.Оккам(1300-1350) психика жайлы көзқарастары.
24. Роджер Бэкон (1214-1292) тәжірибенің маңыздылығы туралы.
25. Номиналистер мен реалистердің дау-таласы.
26. Түркі-мұсылмандық психологияның дамуы.
27. Руникалық жазбалардағы психологиялық ой-пікірлер.
28. Арабтық Шығыстағы психологияның дамуы (әл-Фараби, Ибн-Сина(Авиценна), Ибн-әл-Хайсам(Альгазен), Ибн-Рушд(Аверроэс).
29. Ортағасырлық дәрігерлер,анатомдар зертеулерінің психология үшін маңызы (Авиценна,Мигель Сервет,Андрей Везалий).
30. Буржуазиялық дәуірдің жалпы сипаты және оның психологиялық идеялардың дамуындағы бейнеленуі.
31. Ф.Бэконның(1596-1650) эмпирикалық әдіснаманы негіздеуі.
32. Р.Декарттың (1596-1650) жан мен тән туралы ілімі.
33. Р.Декарттың рационализмі және оның рефлекс туралы ілімі.
34. Б.Спинозаның (1632-1677) ойлайтын тән туралы түсінігі. Таным мен қабілеттілік туралы ілім.
35. Т.Гоббс (1588-1679) бойынша психиканың жалпы түсінігі,эпифеноменализм.
36. Дж.Локк(1632-1704) ілімі эмпирикалық психологияның бастауы ретінде.
37. Г.Лейбниц(1646-1716).Апперцепция туралы ілімі.
38. XVII ғасырдағы психология дамуының нәтижесі.
39. Англиядағы ассоциативтік психология.
40. Д.Гартли (1705-1759) негізгі психикалық элементтер мен олардың ассоциациясы туралы.
41. Ассоцианизмнің Э.Кондильяктің(1715-1780) сенсуалистік таным теориясында дамуы.
42. Ж.Ламетри(1709-1751).”Адам-машина”- адам мен оның психикасына табиғи-ғылыми көзқарас.
43. К.А.Гельвецийдің(1715-1771) психологиялық көзқарастары.
44. Д.Дидроның(1713-1784) психологиялық көзқарастары.
45. Неміс классикалық философиясындағы психологиялық идеялардың психология ғылымы дамуындағы мәні мен маңызы(И.Кант,И.Г.Фихте,Г.Гегель,Л.Фейербах).
46. И.Герbartтың(1776-1841) психологиясы.
47. М.Лацарус пен Х.Штейнталь - этникалық психологияның негізін қалаушылар.
48. Дж.Ст.Милльдің(1806-1873) мінезтануы мен “ментальды химия”идеясы.
49. А.Бэннің(1818-1903) эмпирикалық психология жүйесі.
50. Г.Спенсердің(1820-1903) эволюциялық ассоцианизмі және оның психологиялық ғылымға әсері, ықпалы.
51. К.Д.Ушинский(1824-1861) психолог ретінде.
52. М.И.Владиславлев,Н.Я.Грот,И.А.Сикорский,М.М.Троицкийлердің психологиялық зерттеулері мен тұжырымдамалары.
53. XIX ғасырдағы қазақ ағартушылары Шоқан Уәлиханов(1835-1865), Ыбырай Алтынсарин(1841-1889) мен Абай Құнанбаевтың(1845-1904) шығармаларындағы психологиялық идеялар.
54. Психологияның жеке ғылымға бөлінуінің табиғи-ғылыми алғышарттары .
55. Г.Фехнердің(1801-1887) психофизика негізін қалауы.
56. В.Вундт(1832-1920) және оның психологияның ғылым ретіндегі дамуына қосқан үлесі мен рөлі.

57. И.М.Сеченов(1829-1905) психолог ретінде.Сеченовтың психологияны дамыту бағдарламасы.”Бас миының рефлекстері”еңбегі маңызы.
58. Э.Б.Титченердің (1867-1927) структурализмі (құрылымдық психология).
59. Ф.Брентаноның(1844-1931) психологиялық акт теориясы.
60. К.Штумпфтың(1848-1936) функциялар психологиясының пайда болуы.
61. В.Джемс(1843-1910) және оның психологиялық көзқарастары.
62. Ресейдегі діни-философиялық психология. (В.С.Соловьев, Н.О.Лосский, Л.М.Лопатин, А.И.Введенский, Н.А.Бердяев, С.Л.Франктардың психологиялық көзқарастары.
63. В.М.Бехтеревтің(1857-1927) объективті психологияны (рефлексологияны) жасау әрекеті.
64. Н.Н.Лангенің(1858-1921)эксперименттік психологиялық зерттеулері мен теориялық тұжырымдамалары.
65. Г.Эббингауздің (1850-1909), Г.Э.Мюллердің(1850-1934) есті зерттеуі.
66. Вюрцбург мектебіндегі (О.Кюльпе, Н.Ах, К.Бюлер, О.Зельц) ойлауды эксперименттік зерттеу.
67. Д.М.Кэттелдің(1860-1944) психологиялық лабораториясындағы даралық ерекшеліктер,оқу дағдылары,психофизика,ассоциация салаларындағы зерттеулері.
68. Ф.Гальтонның(1882-1911) эксперименттік дифференциалдық психологиясы.
69. Ч.Спирмен (1863-1945) қабілеттілік туралы және факторлық талдауды жасау.
70. Психологиядағы дағдарыс.
71. Психологияға жаңа философиялық ағымдардың әсері (феноменология, экзистенциализм, прагматизм, марксизм, өмір философиясы).
72. Бихевиоризмнің психология пәні мен міндеттерін жаңаша түсінуі.
73. Бихевиоризмнің Дж.Уотсоннан Б.Скиннерге дейін дамуы.
74. М.Вертгеймер, В.Келлер, К.Коффкалардың гештальтпсихологиясы.
75. К.Левиннің(1890-1947) зерттеулері.
76. Француз социологиялық мектебі және психиканың дамуындағы әлеуметтік ортаның рөлі.
77. П.Жаненің тұжырымдамасындағы естің,ойлаудың,жалпы сананың және тұлғаның әлеуметтік шарттастығы.
78. Л.Леви-Брюльдің жабайы адам ойлауы туралы.
79. В.Дильтей мен Э.Шпрангердің сипаттау психологиясы,оның түсіндірме психологиясына қарсы тұруы.
80. З.Фрейдтің (1856-1939) психоанализі(жан талдау).
81. А.Адлердің(1870-1937) даралық психологиясы.
82. К.Юнгтың(1875-1961) аналитикалық психологиясы.
83. Психология ғылымына марксизмді енгізу тарихы (П.П.Блонский, Л.С.Выготский, К.Н.Корнилов, С.Л.Рубинштейн).
84. Кеңестік психологиядағы ХХ ғ. 30-жылдардағы педология мен психотехниканы талқандау.
85. И.П.Павлов, А.А.Ухтомский, Н.А.Бернштейн, П.К.Анохиннің мінез-құлық пен психикалық іс-әрекеттің физиологиялық механизмдерін зерттеуі.
86. В.А.Вагнер,В.М.Боровский,А.Н.Северцов,Н.Н.Ладыгина-Котс еңбектеріндегі психика эволюциясы проблемалары.
87. И.Н.Шпильрейн,С.Г.Геллерштейн,А.Ц.Пуни,К.К.Платоновтың қолданбалы зерттеулері мен практикалық психологиясы.
88. КСРО балалар психологиясының дамуы (П.П.Блонский, Л.С.Выготский, А.Н.Леонтьев, Н.А.Рыбников және т.б.).
89. Кеңестік патопсихология (В.М.Бехтерев, Л.С.Выготский, А.Р.Лурия, В.Н.Мясищев және т.б.).
90. Кеңес Одағындағы әлеуметтік психология мен тұлға психологиясы (Б.Г.Ананьев, В.М.Бехтерев, А.Б.Залкинд, М.А.Рейснер және т.б.) бойынша зерттеулер.

91. 1940-50 жылдардағы КСРО психологиялық ғылымдары дамуына әкімшілік және саяси араласудың теріс салдары.
92. КСРО психологтар Қоғамын(1959), "Вопросы психологии"(1955) журналын ұйымдастыру.
93. Кеңес психологиясының әлемдік ғылыми-ақпараттық кеңістікке шығуы.
94. Б.Г.Ананьевтің даралық психикалық даму мен сезімдік таным психологиясы теориясы.
95. А.Н.Леонтьевтің іс-әрекет психологиясы теориясы.
96. С.Л.Рубинштейннің психологияның философиялық негіздері мен субъект психологиясын жасауы.
97. В.Н.Мясищевтің қатынас теориясы.
98. П.Я.Гальпериннің ақыл-ой әрекетін кезеңдік қалыптастыру теориясы.
99. Д.Н.Узнадзең бағдар теориясы.
100. А.Р.Лурияның психикалық функциялардың динамикалық оқшаулануы (локализация) теориясы.
101. Б.М.Теплов пен В.Д.Небылицынның жүйке жүйесі қасиеттері мен нышандарды зерттеуі.
102. В.С.Мерлиннің интегралдық даралық пен темперамент теориясы.
103. Б.Ф.Ломовтың жүйелілік тұрғыда қарауды жасауы мен кеңестік инженерлік психологияның негізін қалауы.
104. П.И.Зинченко, А.А.Смирнов есті зертеулері.
105. О.К.Тихомиров, М.М.Мұқанов, Б.Ф.Зейгарниктің ойлауды зерттеулері.
106. Психология дамуындағы посткеңестік кезең.
107. Жан Пиаженің(1896-1980) генетикалық психологиясы.
108. Анри Валлонның (1879-1962) даму психологиясы.
109. Кибернетика мен ақпарат(информация) теорияларының психологияға әсері. Когнитивтік психология.
110. Психологиядағы жаңа бағыттар (Неофрейдизм (К.Хорни, Г.Салливан), необихевиоризмдегі (А.Бандура) тұлға теориялары, гуманистік психология (Ш.Бюлер, А.Маслоу, Г.Олпорт, К.Роджерс).
111. Транзакттік психология.
112. Трансперсоналды психология.
113. Шығыс психологиясы мен философиясының Батыстың психологиялық ғылымдары мен практикасына әсері.

ЕМТИХАНҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛАР

Өткізу форматы: универ жүйесінде онлайн режимінде тест түрінде өтіледі

Тапсырмалар 40 сұрақ

Тапсыру күні мен уақыты: қысқы емтихан сессиясының кестесіне сәйкес болады

Тапсырманы орындау уақыты: 90 минут (1.5 сағат)

Минималды техникалық талаптар: интернеттің болуы және Univer жүйесіне кіру,"

Пән бойынша баға қою критерийлері

Сіз, барлығы максимум 100 ұпай жинай аласыз.

Баға қою критерийлері:

Қойылған бағаның көрсеткіштері:

Бағасы	Көрсеткіштері
Өте жақсы	1. Теориялық сұрақтарға жауабы дұрыс және толық;

	<p>2. Тәжірибелік тапсырманың толық шешімін таба білген;</p> <p>3. Ұсынылған ақпарат мазмұны сауатты, логикалық үйлесімді;</p> <p>4. Шығармашылық қаблетін көрсетуі.</p>
Жақсы	<p>1. Теориялық сұрақтардың жауаптары толық емес, кейбір нақты мәселелер қалыс қалғанда немесе жартылай жауап болғанда;</p> <p>2. Тәжірибелік тапсырма орындалған бірақ қалыс-қалған қателіктерде;</p> <p>3. Ақпарат сауатты бірақ логикалық байланыс болмаған жағдайда;</p>
Қанағаттанарлық	<p>1. Теориялық сұрақтардың жауабы дұрыс, бірақ толық емес логикалық құрылымында қателіктер бар.</p> <p>2. Тәжірибелік тапсырма толығымен орындалған;</p> <p>3. Ақпарат сауатты бірақ логикалық байланыста кемшіліктер бар.</p>
Қанағаттанарлықсыз	<p>1. Теориялық сұрақтың жауабында өте көп қателіктер бар;</p> <p>2. Тәжірибелік тапсырма орындалған;</p> <p>3. Жауапта терменологиялық, грамматикалық, қателіктер бар, логикалық байланыста да кемшіліктер бар.</p>

Емтихан жұмыстарын бағалау білім алушының жауабының толықтығын ескере отырып, 100 баллдық шкала бойынша жүргізіледі:

Бағалау шкаласы (%) (шкала, баллы)			
90-100 Өте жақсы	26-30	32-35	32-35
75-89 жақсы	23-27	26-31	26-31
50-74 қанағаттанарлық	14-22	18-26	18-26
0-49 қанағаттанарлықсыз	0-15	0-17	0-17

Ұсынылған әдебиеттер

1. Абрамова Г.С. История психологии. М. 2005
2. Ждан А.Н. История психологии: от античности до наших дней. М., 2003
3. Ильин Г.Л. История психологии: учебник для бакалавров. М.: Юрайт, 2013. - 389. с.
4. Марцинковская Т.Д. История психологии. Учебник для студентов ВУЗов. М.: Академия, 2008.
5. Смит, Роджер. История психологии. Учебник для студентов ВУЗов по направлению «Психология»: перевод с английского / Р. Смит, под редакцией И.Е. Сироткина. М.: Академия, 2008.
6. Петровский А.В., Ярошевский М.Г. История и теория психологии. Ростов-на-Дону, 1996
7. Шульц Д., Шульц С. История современной психологии. СПб.: Евразия, 2002. - 532 с.

Қосымша:

1. Лейбин В.М. История и теория психоанализа: Программа курса лекций: Учебно-методическое пособие для ВУЗов / В. Лейбин. – М., 2000.

2. Марцинковская Т.Д. История детской психологии. – М. 1998.

Интернет-ресурсы:

Вопросы психологии <http://www.vorpsy.ru>

Психология.ру <http://www.psychology.ru>

Психологический журнал <http://hsychol.ras.ru/08.shtml>

Психологический словарь <http://psi.webzone.ru>

<http://psychology-online.net> - сайт «Научная и популярная психология»

<http://flogiston.ru> - сайт «Флогистон. Психология из первых рук».

psi.webzone.ru - сайт под названием «Психологический словарь».

<http://azps.ru> А.Я. Психология - статьи, тесты, тренинги, словарь, хрестоматия, классификации, новости.

<http://koob.ru> - Библиотека «Куб», дочерний проект сайта yugzone.ru «Всестороннее развитие возможностей человека».